

Poslovno poročilo za devet mesecev 1976

Po zaključku tretjega četrtletja, ko ocenjujemo in primerjamo naše proizvodne in poslovne rezultate v letošnjem letu, lahko v glavnem ugotovimo naslednje značilnosti: opaziti je nek določen napredek v okviru proizvodnje, potek prodaje se ni razvijal ugodno, izdani predpisi o ugotavljanju celotnega dohodka in zavarovanju plačil so skupaj z na novo uvedeno vezavo uvoza na izvoz in uveljavljenimi povečanimi carinskimi dajatvami za tekstilni reprodukcijski material hitro in obsežno vplivali na gospodarsko-finančne dosežke in odnose tako pri sami delovni organizaciji kakor na splošno več ali manj pri vsej tekstilni industriji. Ostvarjeni rezultati v tretjem četrtletju, tu sta mišljena predvsem po-

tek prodaje na domačem tržišču in dohodek, so sicer malenkostno omilili neugoden trend iz prvega polletja, vendar pa napovedane znatnejše pozitivne in bistvenega izboljšanja zelo težavnega položaja niso prinesli.

Načrtovani obseg celokupne proizvodnje je bil ostvarjen v višini 103,3 %. V okviru tega je znašala proizvodnja preje 105,6 %, proizvodnja tkanin 105 % in proizvodnja pletenin 43,8 %. Slednja pomeni v bistvu samo še dokončno podelavo od lani preostale nedokončane proizvodnje pletenin, ki je bila letos zaradi skrajno neugodnih tržnih možnosti opuščena. Kvalitetna raven asortimenta gotovih tkanin presega za letos načrtovano za 2,6 %, je pa zaostala za 1,6 % pod lani

ustvarjeno. Pomemben uspeh je napram lanskemu letu dosežen z globalnim povečanjem delovno proizvodne storilnosti za skoraj 4 %. K temu gre dodati, da so na podlagi že utrjenih kazalcev povečale: predilnica učinkovitost strojnega dela za 2 % in delovno storilnost za dobrih 6 %, tkalnica učinkovitost strojnega dela nad 3 % in delovno storilnost za skoraj 6 % ter plemenitilnica delovno storilnost za blizu 5 %. Tehnična kvaliteta tkanin se je po dvoletnem nazadovanju letos popravila za 1,4 %, kar pomeni zaznaven napredek. Vendar pa teži in vrednost tega deklariranega dosežka nekoliko kazijo v zadnjem času pogostejše reklamacije s trga. Vsekakor bo potrebno, posebno še ob sedanji

tržni napetosti, posvečati več pozornosti načrtovanju, kontroli in izpolnjevanju proizvodnih rokov. Pripravljenost, hitrost in točnost so danes še kako potrebne odlike dobre proizvodnje. Čeprav je bilo do sedaj že dostikrat izrečeno in napisano, ni odveč ponovno poudariti, da dobra kvaliteta, hitrost in točnost močno vplivajo na ugled delovne organizacije in možnost sodelovanja z zahtevnimi a dobrimi kupci ter tako neposredno znatno pogojujejo potek in ritem prodaje, višji dohodek in boljšo finančno likvidnost.

Zaposlenost je v povprečju ostala le za malenkost pod ono v lanskem letu. Prihodi in odhodi sodelavcev so se od lani znižali za približno polovico, kar pomeni še po-

večano umirjenost v zaposlovanju. Izboljšani osebni dohodki delavcev so znašali letos 3.454 dinarjev na povprečno zaposlenega pri polnem delovnem času in so za dobrih 12 % višji kot lani v prvih devetih mesecih. Izplačana sredstva za osebne dohodke v povprečju na ravni delovne organizacije zaradi neugodnega poslovnega rezultata presegajo s sporazumom dogovorjeni obseg za 18 %.

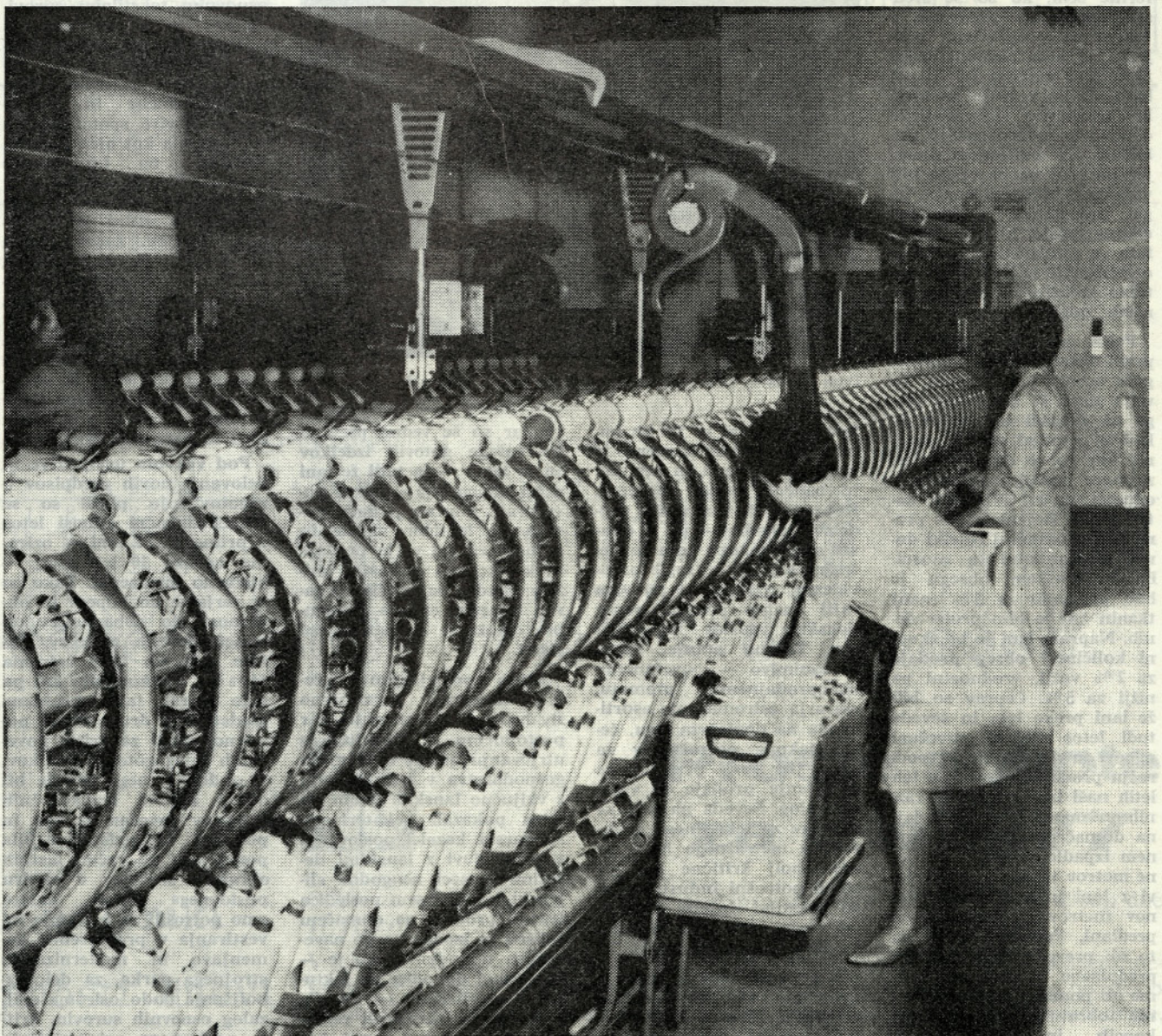
Investicijska dejavnost gospodarskega značaja je bila v prvih devetih mesecih letošnjega leta zopet dokaj živahna. Razvijala se je smiselno sprejetemu okvirnemu razvojnemu načrtu in v sklopu tega po organih samoupravljanja sprejetega etapnega investicijskega programa

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vsem
članom
kolektiva
čestita ob

dnevu
republike
uredništvo

Poslovno poročilo ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ma. Skupaj je bilo vloženo letos v kapitalno izgradnjo 47,2 milijona dinarjev v pretežno večini iz lani danih avansov in pridobljenih dobaviteljskih investicijskih kreditov in le malenkost iz letošnje amortizacije. Izvajane so bile naslednje investicije: postavitev 25 prečnih strojev, postavitev 104 avtomatskih statev, ureditev 184 unifil naprav na statvah, nabava adirno-kopirne naprave, osvetljevalnega stroja in nekaj obratnega inventarja za gravuro.

Razvidno je torej, da se tretji del etapnega investicijskega programa — zamenjava, modernizacija in dopolnitev strojnega parka za plemenitilnico — ni v polni meri izvajal oziroma se je od vsega nabavilo le del majše opreme za gravuro. Prišlo je namreč do prisilne začasne prekinitve programiranega investicijskega poteka vsled splošnih restriktivnih ukrepov in naglega usihanja obračunske likvidnostne zmogljivosti in finančne moči podjetja. Obstoji upanje, da se bodo tudi te stvari v doglednem času lahko izpeljale, pri čemer se seveda računa na primerno kreditno-financiarno pomoč s strani naše poslovne banke. Kot že ob polletju bi bilo k temu tudi sedaj dodati še tole: po dolgem premoru od gospodarske reforme sem, ko so se sredstva usmerjala predvsem v takozvana propulzivna podjetja, je naša delovna organizacija v zadnjih tri in pol letih vložila v svojo naravno in enostavno investicijsko obnovo in modernizacijo približno 210 milijonov dinarjev pa zdaj ne bi smelo biti vprašanje doinvestiranja tega preostanka programne etapne celote, ki kot zadnja faza v proizvodnji delovne organizacije največ vpliva na tržno kreativnost in pestrost naših izdelkov.

Potek prodaje v letošnjih prvih devetih mesecih ni mogoče oceniti kot uspešen. To velja zlasti še za pretok blaga na domači trg, ki se že lani ni razvijal dovolj ugodno, ker so se domače tržne razmere precej poslabšale v odnosu na leto 1973/1974, kateri lahko štejemo glede prometa s tekstilnimi izdelki doma za normalni in znosni. Po količinskem obsegu je bilo prodanih za 5 % manj tkanin kot je bilo proizvedenih. Napram lani je bil skupni količinski obseg prodaje za 2 % večji, vrednostni pa nižji za 5 %. Čeprav so bili že lani preko leta in seveda tudi letos vloženi povečani napori in dejavnosti na področju prodaje in so bili v teh letih naši izdelki deležni raznih priznanj, je pri prodaji na domačem tržišču v glavne izpadlo skoraj 3 milijone metrov tkanin v primerjavi z lani in preko 5 milijonov metrov v primerjavi s predlani. Pretežni viri za to so: prevelik uvoz tekstila, predpisane likvidnostne norme ob pomanjkanju kvalitetnih obratnih sredstev pri kupcih in proizvajalcih,

zmanjšana kupna moč prebivalstva in končno tudi marsikateri težave in nerodnosti v lastni hiši.

Prodaja v izvoz je bila po količini za dva in pol krat oziroma za preko 3 milijone metrov večja od lani v prvih devetih mesecih, po devizni vrednosti pa je znašala 3,1 milijona dolarjev in to v absolutni večini v konvertibilnih valutah.

Na tak način je bil pod silo razmer izpad domačega prometa nadomeščen z znatno povečanim izvozom, kar je dalo skupaj količinsko, čeprav še vedno nezadovoljivo pa vendar celo večji prodajni obseg od lani. Tako sprememba prodajnih tokov je seveda bistveno vplivala na akumulativnost podjetja.

Snovanje in še bolj sama uveljavitev novega plačilnega sistema sta prinesla pri razmerah na domačem tekstilnem tržišču čisto naravne posledice. Kupec — za neposredno potrošnjo — je pristopil ob pomanjkanju obratnih sredstev k zmanjševanju in čiščenju svojih obstoječih zalog, novih tekočih izdel-

sebnih mesec april). Tretje tromesečje je bilo boljše, navkljub skoraj enakim razmeram prodajnih tokov. Vendar pa je to zadostovalo le za omilitev neugodnega trenda iz prvega polletja ne pa tudi za kako bistveno izboljšanje nastalega težavnega položaja.

Oskrbovanje z osnovnim in ostalim reprodukcijskim materialom, ki je lani zlasti zaradi domačih omejitev pri uvozu in lastnih gospodarsko-financijskih težav pa tudi svetovnih gospodarskih tokov bilo dokaz na prepihu, je postalo letos vsaj zaenkrat umirjenjše, normalnejše in boljše. Res prihaja še vedno do določenih občasnih težav pri oskrbi s kemičnimi vlakni in barvami ter kemikalijami, kljub temu pa letos do sedaj do kakih večjih zadreg in zastojev v proizvodnji ni prišlo.

O zalogah v podjetju bi bilo omeniti naslednje: v okviru nabavnih zalog so se zaloge bombaža popravile in utrdile, zaloge barv in kemikalij so globalno vzete zadovoljive in zaloge ostalega materiala dovolj dobre, zaloge nedovršene proizvodnje so od začetka leta sem upadle,

dve petini, ekonomičnost poslovanja za petino in gospodarska storilnost za sedmino, družbeni proizvod, družbena storilnost in družbena ekonomičnost za desetino ter končno tudi hitrost obračuna obratnih sredstev za približno šestino. Navedeni dosežki so se v odnosu na one iz prvega polletja popravili v globalu za približno 10 %.

Kazalci osnovnih likvidnosti delovne organizacije so se letos prav tako znatno poslabšali. Ker je naša delovna organizacija po značaju predelovalna industrija, tipično podvržena sezonskim in modnim obdobjem pa tudi več ali manj izredno močnim nihanjem in prevrevanjem domačega tekstilnega trga ob stalnih vse mogočih dosti togih oblikah zamrzitve prodajnih cen, je pojav splošnega zmanjšanja likvidnosti na nas pritisnil še z dosti večjo silo. Po stanju koncem meseca septembra so se letos napram lani deloma zaradi neobhodno in naravno potrebnega investiranja predvsem pa zaradi izpadlih domače prodaje in dohodka poslabšali likvidnostni kazalci. Finančno likvidnost za več kot dve tretjini, pravica do investiranja za skoraj dve petini ter pravica do združevanja in oročanja sredstev skoraj za polovico. Navedeni primerjalni dosežki so se v odnosu na tiste iz prvega polletja popravili globalno za približno 3 %.

Naša delovna organizacija se je — po takratnem sunkovitem visokem preskoku cen osnovnim tekstilnim surovinam — da bi pri enostavni reprodukciji ob stalnih splošnih inflacijskih pojavih zopet prišla v potrebne gospodarsko-financijske in likvidnostne okvire spomladi leta 1974 obrnila kot njen popolni komitent na Ljubljansko banko v Kranju za dodelitev kredita za trajna obratna sredstva v višini 48 milijonov dinarjev. Zadeva sama se nahaja še v postopku, vendar pa ob eventualni rešitvi ta višina sredstev danes ne bi več dala odgovarjajočega učinka. Smo namreč pred novim pretresom cen bombažu. Verjetno bi stvarne in primerne sanacijske učinke v novem položaju dala le sistemska konverzija.

Pod vplivom uveljavitve in delovanja novih predpisov o zagotavljanju plačil so se tekoči finančni odnosi letos v primerjavi z lani — oziroma nekako 10 let nazaj — bistveno spremenili. Tako so se terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev ob koncu devetih mesecev znižale celo na 18 % oziroma 14 % od lanskoletnih. Žal pa smo morali tako sproščena sredstva na drugi strani ponovno vezati za kritje povečanih zalog gotovih izdelkov. V obdobju enega leta je bil obseg najetih kratkoročnih kreditov povečan za ena in pol krat. Ta sredstva so bila porabljena na račun lastnih obratnih sredstev v okviru poslovnega sklada, katere smo potrošili za izvajanje investiranja v prepotrebno zamenjavo in modernizacijo strojnega parka, za delo izboljšanje hudo osiromašenih zalog osnovnih surovin, kritje poslovnega primanjkljaja

in končno močno povečanih predpisanih plasmajev — posojil drugim, ki že naraščajo tja proti 60 milijonov dinarjev.

Ostvarjeni finančni rezultat in njegova delitev tudi po devetih mesecih nista ugodna in ne zadovoljujeta. Njuna polletna neugodna raven se je sicer omilila ne pa bistveno izboljšala. Po uradni obračunski izvedbi na osnovi plačane realizacije se je obseg dohodka znižal od lanskoletnih 141 na letošnjih 107 milijonov dinarjev ali za 24 %, od tega na račun neplačane realizacije (popravljen za odgovarjajoče stroške) za 12,5 milijona dinarjev. Po primerjalni obračunski izvedbi na osnovi fakturirane realizacije pa se je obseg dohodka znižal od lanskoletnih 141 na letošnjih 120 milijonov dinarjev ali 15 %. Količinski obseg prodaje je bil v glavnem enak oziroma letos celo za 2 % večji. V obeh primerih delitev dohodka ni pokrita. V primerjavi s predhodnim letom nam je dohodek oziroma gospodarsko-financijski učinek na grobo vzeto — poleg spredaj navedene razlike na račun neplačane realizacije — v glavnem takole »pobegnil«: na račun cca 3 milijone metrov manj prodanih tkanin okoli 20 milijonov dinarjev, na račun negativne razlike med domačini in izvoznimi cenami pri povečanem obsegu izvoza 22 milijonov dinarjev, na račun višjih materialnih stroškov (za povečane carinske dajatve in podražitve) in pogodbenih obveznosti (predvsem obresti) približno 21 milijonov dinarjev in končno na račun izplačane večje mase osebnih dohodkov za 11 milijonov dinarjev.

Ob istočasni uveljavitvi zelo učinkovitih predpisov o zagotovitvi plačil je bila uvedena tudi plačana realizacija kot osnova za obračun celotnega dohodka. Čeprav se je med tem že spremenila njena gospodarsko-administrativna obračunska vsebina, še vedno izredno neugodno vpliva na finančne rezultate delovnih organizacij. Napovedanih pravih poživitev pretoka blaga iz proizvodnje na domači trg ni bilo ne v maju in juniju pa tudi v tretjem tromesečju ne. Obstojijo neke ocenitve, da je že prišlo do boljšega prometa v tekstilu pri komadnih izdelkih (tekstilne podgrupacije konfekcije in trikotaže), dočim to še ni opazno pri metražnem blagu (tekstilne podgrupacije bombažarjev in volnarjev). Letos ponovno uvedena vezava uvoza materiala z izvozom izdelkov terja večji izvoz, ki zagotavlja normalno oskrbovanje proizvodnje a obenem prinaša v danih pogojih zmanjševanje dohodka. Nerazumljivo je znatno povečanje carinskih dajatev v letošnjem letu pri uvozu za osnovne tekstilne reprodukcijske materiale pri čvrsti in togi zamrzitvi prodajnih cen gotovih tekstilnih izdelkov po zatečenem stanju od sredine leta 1974, pri čemer je odveč posebej govoriti še o znatnem dvigovanju cen materialu, storitvam in energet-

Ivan Mauser, predsednik delavskega sveta podjetja

kov ni kupoval in jih ne kupuje, ali pa zelo omejeno, iz večje previdnosti in ker mu je bančni kapital predrag. Kupec — za nadaljnjo predelavo tekstila — pa je opustil svoje nakupe domače metražne robe in v izogib predvidenim rizikom in težavam raje znatno povečal obseg »lonskih« poslov za daljši čas. Takšno stanje, kljub — zanimivo — povečanemu maloprodajnemu prometu, ostvarja osiromašenje asortimenta na domačem trgu, česte nakupe potrošnikov za mejo ter pri proizvajalcu manjšanje prodaje in večanje zalog. Seveda pa so take razmere za tekstilnega proizvajalca metražnega blaga še dosti bolj kritične kot pri ostali potrošni industriji, ker so tekstilni izdelki najbolj od vsega podvrženi modnim in sezonskim obdobjem.

V prvih devetih mesecih je prometno slabemu prvemu četrtletju sledilo katastrofalno drugo četrtletje (po-

vendar so še vedno previsoke, zaloge gotovih izdelkov so se letos — in tudi že lani proti koncu leta — skozi povečevale, koncem polletja postale že kritično visoke in se nato zaradi večje prodaje in kolektivnih dopustov znižale, vendar pa je njihova raven koncem meseca septembra ostala še na nezaželeni višini.

Kljub precejšnjim vložnim naporom, sorazmerno živahnemu investiranju ter postopnemu boljšanju in utrjevanju našega notranjega gospodarstva v zadnjih letih z vključno lanskim letom, so letos pokazali nekateri gospodarski kazalci poslovanja v primerjavi z lanskimi devetimi meseci neugodno sliko, ki je predvsem posledica izpada prodaje na domačem tržišču in izpada nanjo navezanega dohodka. Tako je — na osnovi dohodka po fakturirani realizaciji — upadla poslovna in družbena rentabilnost za nekaj manj kot

Spremembe pri povračilu prevoznih stroškov

Delavski svet podjetja je na seji dne 26. 10. 1976 sprejel dve spremembi v določilih Pravilnika o povračilu prevoznih stroškov, ki bosta veljali od 1. 11. 1976 dalje:

1. Prispevek delavca, ki pomeni lastno udeležbo pri stroških prevoza na delo in z dela, se poviša od 55 dinarjev na 75 dinarjev. Zgornja meja, do katere poravnava podjetje prevozne stroške, je 350 dinarjev. To pomeni, da mora delavec poleg 75 dinarjev plačati tudi razliko nad 350 dinarjev.

2. Delavec, ki stanuje manj kot 5 km od podjetja, nima pravice do povračila prevoznih stroškov.

Z ozirom na dosedanje določila, da podjetje poravnava stroške prevoza, ki presegajo 55 dinarjev, so imeli pravico do povračila teh stroškov tudi tisti, ki so se vozili na relacijah mestnega lokalnega prometa, torej delavci ki praktično stanujejo v Kranju. Mesečna vozovnica na lokalnih avtobusih je od 100 do 150 dinarjev. Na ta način bi bili praktično skoraj vsi zaposleni lahko upravičeni do povračila prevoznih stroškov.

Ni čudno torej, da so se stroški prevoza na delo po podatkih iz poslovnega poročila za prvih 9 mesecev napram istemu obdobju lanskega leta povečali za več kot 20 starih milijonov in so značali skupaj 154,5 starih milijonov dinarjev, čeprav med tem ni bilo večjega povišanja cen prevozov.

Naj ob tej priložnosti pojasnimo tudi to, zakaj prihaja do razlik pri povračilu prevoznih stroškov na istih relacijah, le s to razliko, da ima delavec z mesečno vozovnico večji lastni prispevek kot tisti, ki sproti plačuje prevoz na delo. Razlika nastaja pri tistih članih kolektiva, katerih prevozni stroški so višji od 350 dinarjev.

Ceno mesečne vozovnice namreč prevozna podjetja obračunavajo za 25 voženj v obe smeri. To utemeljujejo s tem, da zaradi nevklajenih prostih sobot med podjetji ne morejo imeti kontrole glede obratovalnih dni,

lo prevozov, oziroma kolikor dni je pač delal v posameznem mesecu. V to skupino spadajo tudi delavci, ki imajo lastni prevoz z osebnim avtomobilom. Za boljše razumevanje naj navedemo praktičen primer.

Vzemimo npr. relacijo Tržič—Tekstilindus. Cena prevoza v eno smer je 8 dinarjev, v obe torej 16 dinarjev. Če ima mesec 22 obratovalnih dni, se obračunajo stroški prevoza na delo od 1. 11. 1976 dalje takole:

Delavec brez mesečne vozovnice
22 obratovalnih dni po 16 din je 352 dinarjev.

Delavec z mesečno vozovnico

Mesečna avtobusna vozovnica na relaciji Tržič—Tekstilindus stane 400 dinarjev, ker prevozno podjetje obračuna 25 voženj v obe smeri.

V tem primeru plača delavec poleg 75 dinarjev še 50 dinarjev več, ker za toliko presegajo stroški zgornjo višino. Delavcu z mesečno vozovnico na relaciji Tržič—Tekstilindus bo odtegnjeno za stroške prevoza skupaj 125 dinarjev.

V bodoče se bo dosledneje izvajal tudi 7. člen Pravilnika o povračilu prevoznih stroškov na delo, ki določa, da

morajo delavci, ki iz kakršnegakoli razloga ne bodo v tekočem mesecu več kot 7 dni koristili mesečne vozovnice, le-to vrniti v obratni pisarni oziroma kadrovskega sektorju. To velja predvsem v času dopustov, bolniškega staleža ali katere druge daljše odsotnosti.

Če bo ugotovljena kršitev tega določila, bo moral prizadeti delavec povrniti podjetju celotne stroške.

Preverilo se bo tudi upravičenost prevoza z avtobusom tistih delavcev, ki imajo možnost prevoza z vlakom, ker so stroški železnice občutno cenejši. Namen novih ukrepov je predvsem ta, da ne povišujemo že tako visokih stroškov za prevoze na delo, ker na ta način lahko prihranimo veliko denarja.

220 je zaposlenih, katerim podjetje povrne prevozne stroške

dalje, da se na relaciji, za katero velja mesečna vozovnica, upravičenec lahko nemejeno vozi tudi večkrat na dan, itd.

Delavcu brez mesečne vozovnice pa se obračunajo dejanski stroški, torej števi-

V tem primeru plača delavec poleg 75 dinarjev še 2 dinarja več, ker presegajo stroški zgornjo višino 350 dinarjev, torej je udeležba delavca 77 dinarjev, oziroma mu podjetje povrne 275 dinarjev.

VAŽNO OBVESTILO

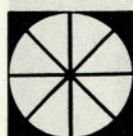
Z NOVIM LETOM BOMO NAROČILI ZA VSE VOZAČE NOVE MESEČNE AVTOBUSNE VOZOVNICE, KI BODO VELJALE ZA LETO 1977. VSE DELAVCE OBVEŠČAMO, DA JE ZADNJI ROK NAROČILA MESEČNE VOZOVNICE ZA PRIHODNJE LETO 10. DECEMBER. OB PRIJAVI BO MORAL VSAK PREDLOŽITI TUDI NOVO OSEBNO FOTOGRAFIJO VELIKOSTI 4 x 6 CM. POSEBEJ OPOZARJAMO, DA STARE FOTOGRAFIJE NE BOMO SPREJEMALI IN BODO ZAVRNJENE.

NAROČILA BODO SPREJEMALE OBRATNE PISARNE OZIROMA ZA STROKOVNE SLUŽBE KADROVSKI SEKTOR. PO TEM ROKU NAROČILO NE BO MOŽNO, ZATO SE PRAVOČASNO PRIJAVITE!

	JANUAR (21)	FEBRUAR (22)	MAREC (23)	APRIL (22)	MAJ (22)	JUNIJ (23)
N	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
P	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
T	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
S	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Č	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
P	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
S	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
	JULIJ (21)	AVGUST (23)	SEPTEMBER (23)	OKTOBER (23)	NOVEMBER (21)	DECEMBER (22)
N	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
P	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
T	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
S	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Č	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
P	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
S	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31

LEGENDA:

- - prosta sobota
- - državni prazniki
- △ - ostali prosti dnevi

Proste sobote za leto 1977

Odbor za splošne zadeve je sprejel plan prostih sobot za leto 1977 na 2. seji dne 17. 11. 1976.

V letu 1977 bomo obratovali 266 dni. Število obratovalnih dni v posameznem mesecu je razvidno v oklepaju. Prihodnje leto ima 52 tednov, 10 dni bomo prosti ob republiških in državnih praznikih, 34 dni bo prostih sobot in 3 ostali prosti dnevi.

Zaključeno javno posojilo za ceste

Koncem oktobra je bila v vsej Sloveniji zaključena velika družbena akcija — vpis posojila za ceste. Prav je, da ob končani akciji poročamo na kratko o njenem poteku in končno predvsem o tem, kako je uspela v našem podjetju, čeprav smo o poteku že večkrat sproti poročali.

Kot vemo, smo na podlagi razpisa za javno posojilo za ceste v SRS, meseca junija letos tudi mi pristopili k akciji s pozivom, da se vsi zaposleni vključijo in vpišejo posojilo v višini najmanj polovice mesečnih osebnih dohodkov oziroma po lastnih finančnih zmoglostih. Delavski svet je takoj imenoval koordinacijski štab za vpis javnega posojila ter komisije po TOZD, ki so delovale na petih vpisnih mestih. Kot vemo, je dobro organizirana akcija naletela na pozitiven odziv: v prvih 14 dneh vpisovanja posojila se je odzvalo največje število vpisnikov. Nadaljevanje vpisovanja posojila so nato zavrli redni letni dopusti, dalje bolniški in porodniški izostanki ter nekaj redkih članov kolektiva, ki se niso odzvali vabilu za vpis posojila.

Vpisne komisije so nato z mudnikom poslane ponovna vabila, tako da so imeli vsi možnost, da ne izostanejo pri vpisu posojila.

Po končnih podatkih koordinacijskega štaba lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da smo z akcijo uspeli, saj je do končnega vpisnega roka vpisalo javno posojilo za ceste 96 % zaposlenih oziroma 2295 delavcev v skupnem znesku 3.548.500 dinarjev.

Po TOZD oziroma vpisnih mestih pa so rezultati naslednji:

TOZD PREDILNICA — vpisno mesto št. 17

447 zaposlenih ali 99 % je vpisalo posojilo v skupnem znesku 655.600 dinarjev.

TOZD TKALNICA — vpisno mesto št. 18

790 zaposlenih ali 96 % je vpisalo posojilo v skupnem znesku 1.044.300 dinarjev.

Najbolje se je odrezala predilnica

TOZD PLEMITILNICA vpisno mesto št. 19

503 zaposlenih ali 96 % je vpisalo posojilo v skupnem znesku 796.200 dinarjev.

TOZD PREHRANA IN OD, vpisno mesto št. 20

47 zaposlenih ali 96 % je vpisalo posojilo v skupnem znesku 73.600 dinarjev.

DS SKUPNE SLUŽBE — vpisno mesto št. 21

508 zaposlenih ali 95 % je vpisalo posojilo v skupnem znesku 978.800 dinarjev.

Zavedamo se, da mnogim ni bilo lahko vpisati posojila, saj bi bili sami potrebni družbene pomoči; pri vsem tem pa ugotavljamo, da so

prav taki člani kolektiva pokazali največ pripravljenosti, da po svojih močeh pomagajo družbi. Po drugi strani pa je bilo nekaj — sicer redkih članov kolektiva — ki so posojilo odklonili brez posebno utemeljenih razlogov. Ne bi bilo napak, da si zapomnimo njihova imena in jih takrat, ko bodo oni morebiti potrebni družbene pomoči — spomnimo na njihovo odklonilno odločitev.

R. S.

Kvaliteta prodaja izdelke

Kadar pride kupec v trgovino, vse bolj pogosto najprej pogleda blago in šele nato vpraša za ceno. Z izboljšanjem življenjskega standarda namreč cena svoje — dosedaj ustoličeno prvo mesto počasi prepušča kvaliteti. Vedno več je kupcev, ki se držijo znanega angleškega pregovora: »Nisem tako bogat, da bi poceni kupoval!« Dejstvo je, da poceni

blago tudi z vso pravico lahko okarakteriziramo za ne-kvalitetno.

Številne raziskave so pokazale, da v svetovni trgovini, še posebej pa na tržiščih visokorazvitih držav, pomen cene — kot faktor konkurenčnosti — pada. Potrošnik v teh državah postaja vse manj občutljiv na višino cene in obrača svojo pozornost

Zlati zmaj, nagrada sejma mode v Ljubljani

na druge značilnosti proizvoda — predvsem na kvaliteto.

Znano je, da Japonska zadnja leta prihaja na tržišče z geslom, da garantira z najboljšo kvaliteto na svetu. To geslo, ki je preraslo skoraj v splošno nacionalni kult napram kvaliteti, je dobilo rezime v skoraj fantastičnih uspehih te države na zunanjih tržiščih. Strokovnjaki opozarjajo tudi na primere drugih držav, katerih proizvodi se nikakor ne morejo smatrati »za poceni«, pa povpraševanje ni ogroženo. Na primer avtomobili švedske firme »Volvo« se odlično prodajajo na ameriškem tržišču, čeprav so dražji od nekaterih znanih ameriških avtomobilov. Švicarske ure, švedsko jeklo, francoski šampanjec, proizvodi Siemens itd. — vse to so proizvodi, ki že dolga leta držijo izredno konkurenčnost na tržišču, zahvaliti pa se morajo predvsem visoki kvaliteti, ki se ne menja.

Kljub tem ugotovitvam — za katere običajno ni potrebno velikih izkušenj — so posamezni jugoslovanski proizvajalci prepričani, da so sposobnejši od drugih, in da lahko tržišče osvojijo s proizvodi slabe kvalitete. Če nastopajo s takim blagom na tujem tržišču, se jim blago običajno vrne nazaj, vrata za izvoz, že tako težko odprta,

pa se jim za vedno zapro. Domači kupci sicer še niso tako strogi in izbirčni, vendar pa so eno in drugo že mnogo bolj kot pred leti. Taka kratkoročna orientacija se torej tem proizvajalcem zelo hitro vrača kot bumerang — namreč v zalozah na skladiščih.

Na srečo imamo v naši praksi več boljših primerov: Slovenijales je na primer zelo poznan in cenjen proizvajalec pohištva na svetovnem tržišču, tovarna brušenega stekla iz Rogaške Slatine je zaradi visoke kvalitete svojih proizvodov, bila pred nekaj leti proglašena za najboljšega tujega proizvajalca, ki prodaja na ameriškem tržišču; zagrebški Rade Končar je leta 1972 dobil mednarodno priznanje za proizvodnjo in ekonomsko sodelovanje »Zlati Merkur«, s čemer se je uvrstil med elito evropskih podjetij — dobitnikov tega priznanja. Naj omenimo tudi primer kranjske Iskre, ki je prejela Zlato plaketo, najvišje jugoslovansko priznanje za kvaliteto.

Izkušnje teh podjetij in njihovi poslovni rezultati so lahko dovolj poučni za tiste, ki še vedno ne vedo, da je kvaliteta pogoj za plasman proizvodov.

D. Božinović
TANJUG
Servis za listove OUR

Osebni dohodki za september 1976

V mesecu septembru je znašal povprečno izplačani osebni dohodek na zaposlenega v OZD 3.683,66 dinarjev na 182 plačanih ur.

Po delovnih enotah oziroma TOZD pa je povprečno izplačani osebni dohodek naslednji:

Delovna enota	OD za september	OD I.—IX. 76
TOZD predilnica	3.293,80	3.119,57
DE tkalnica I	3.297,51	3.115,39
DE tkalnica II	3.365,90	3.162,97
TOZD tkalnica	3.337,74	3.142,16
DE plemenitilnica I	3.548,75	3.279,45
DE plemenitilnica II	3.482,90	3.274,11
DE gravura	3.888,53	3.698,01
TOZD plemenitilnica	3.563,88	3.315,98
TOZD prehr. in oddih	3.770,99	3.468,71
DS skupne službe	4.338,56	4.026,12

Najnižji izplačani osebni dohodek v septembru je znašal 2.137,00 dinarjev za polni delovni čas in polno postavko.

J. Š.

Poslovno poročilo ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

skim virom, ki jih uporabljajo tekstilna industrija za svojo proizvodnjo. Slovenska tekstilna industrija se je obrnila s predlogi za sistemsko reševanje nastalega položaja na Gospodarsko zbornico Slovenije in računa v okviru njenih možnosti na njeno primerno podporo, prav tako pa je bilo posredovano obvestilo, da so pristojni zvezni organi pripravljeni za določene ukrepe, ki naj pomagajo k saniranju sedanjega težkega stanja v jugoslovanski tekstilni industriji.

Ob vsem tem pa nam mora biti le popolnoma razumljivo in jasno, da smo v prvi vrsti mi sami pripravljenci, nosilci in ostvarjalci naših lastnih proizvodnih in poslovnih dosegov in da je v naši delovni organizaciji mogoče z

vestnim, kakovostnim, solidnim in solidarnim delom še veliko več doseči. V zadnjih letih smo vložili lep denar v obnovo in modernizacijo strojnega parka, kar bo pač treba opravičiti s primernimi proizvodnimi in poslovnimi učinki. Končno pa še to, naj bodo splošne razmere še tako težke ali pa znosne in ugodne, največ doseglja in najboljše izvozila bo vedno tista delovna skupnost, ki je dovolj ostvarjalno kvalitetna in solidna. Do konca letošnjega leta je še vse, kar se le da, postoriti za izboljšanje končnih letnih rezultatov, a vzporedno tudi že vse pripraviti za uspešen in ugoden potek poslovanja v prihodnjem letu, ki bo — kot vse kaže — ob tolikšni podražitvi cen surovinam še zahtevnejše.

Sodelujte v Tekstilcu!

Popolnejše in boljše rešitve — plod široke javne razprave

— Na podlagi mnenj in predlogov iz javne razprave je v Predlog zakona vključeno 32 novih členov, 207 členov pa je spremenjenih in zboljšanih.

— Popolneje se ureja družbenoekonomska vsebina dohodka v družbenih dejavnostih in bolj opredeljeno, kaj je mišljeno s skupnim prihodkom.

— Prispevek delavca k delu se ugotavlja glede na količino in kakovost dela ter glede na rezultate, dosežene pri upravljanju družbenih sredstev in gospodarjenju z njimi.

— V primerih, ki so določeni z republiškimi ali pokrajinskimi zakoni, se lahko sklene delovno razmerje brez objave oglasa oizroma razpisa.

— V kmetijski zadrugi se lahko oblikuje temeljne združne organizacije, ki imajo enak položaj in obveznosti kot temeljne organizacije združenega dela.

— V sestavljeno organizacijo združenega dela se smejo združevati tudi delovne organizacije, ki proizvajajo različne proizvode in opravljajo različne storitve, da bi ustvarjale skupni dohodek.

Komisija Zveznega zbora Skupščine SFRJ za pripravo zakonov s področja združenega dela je določila besedilo Predloga zakona o združenem delu (AS 202) ter ga poslala pristojnim telesom Skupščine SFRJ v obravnavo. Predvideno je, naj bi zakon sprejeli 26. novembra na seji Zveznega zbora.

Predlog zakona je pripravljen po analizi rezultatov javne razprave, ki je trajala od konca aprila do 20. septembra, ter na podlagi razprave, ki je bila na skupni seji Zveznega sveta za vprašanja družbene ureditve, Zveznega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in Komisije Zveznega zbora Skupščine SFRJ za pripravo zakonov s področja združenega dela.

Kar se tiče zasnove in strukture, besedilo Predloga zakona o združenem delu ni bistveno spremenjeno, če ga primerjamo z Osnutkom zakona. Vendar je na podlagi sugestij in predlogov iz javne razprave v Predlog zakona vključeno 32 novih členov, 207 členov pa je spremenjenih in zboljšanih.

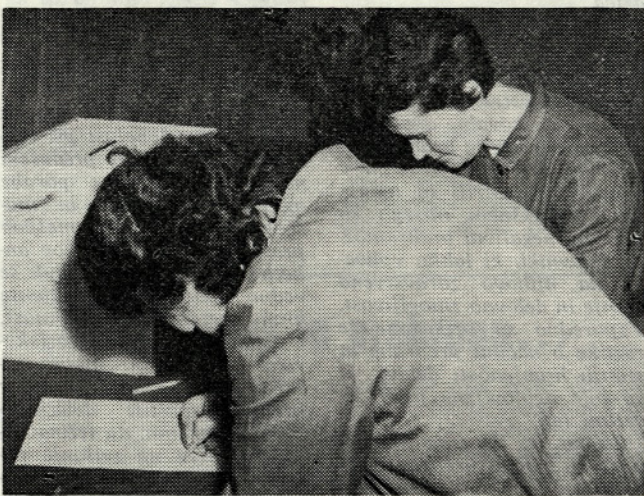
V današnjem sestavku bomo pojasnili le nekaj sprememb, ki so od prvotnega Osnutka zakona vnešeni v Predlog zakona o združenem delu:

MEDSEBOJNA RAZMERJA DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

V javni razpravi je bilo opozorjeno, da pojem delovnega razmerja ni dovolj jasno določen in da iz njega ni razvidno, da tudi delavci v delovnih skupnostih delajo z družbenimi sredstvi ter da bi moralo biti bolj jasno, da pomenijo delovno razmerje tudi skupne pravice, obveznosti in odgovornosti, ki iz-

virajo iz razmerij v združenem delu in iz skupnega dela z družbenimi sredstvi. Sprememba besedila je te dileme odpravila, zboljšana pa je tudi formulacija, s katero je določen pojem delovnega razmerja.

Dalje je vključen nov člen, v katerem je določeno, katere pravice gredo delavcem iz dela, katere posebne pravice gredo ženam in mladini v delovnem razmerju in katere pravice delavcem, ki jim začasno preneha delovno razmerje, ter da imajo delavci poleg pravic iz dela tudi določene obveznosti do samoupravnih interesnih skupnosti, v katerih uveljavljajo določene pravice in določene obveznosti do družbene skupnosti.

Nov zakon o združenem delu prinaša mnogo sprememb na področju pravic in obveznosti delavcev v združenem delu

SKLENITEV DELOVNEGA RAZMERJA

V oddelku o sklenitvi delovnega razmerja je več dopolnitev. Dana je možnost, da se delovno razmerje sklene v primerih, ki so določeni z republiškimi oziroma pokrajinskimi zakoni, brez objave oglasa oizroma razpisa. Drugače kot v veljavnem zakonu, po katerem se mora izbrati med prijavljenimi kandidati, je predvideno, da se objavi nov razpis, če se ne izbere nobenega od prijavljenih kandidatov.

Pomembna je sprememba v zvezi s trajanjem pripravnikovega delovnega razmerja. Predvideni sta dve možnosti. Pripravnik lahko sklene delovno razmerje za nedoločen čas, če je s samoupravnim splošnim aktom določeno, da bo po končani pripravniški dobi in opravljenem strokovnem izpitu razporejen na dela oziroma naloge, ki jih določa omenjeni samoupravni splošni akt. Pripravnik pa lahko sklene delovno razmerje tudi za nedoločen čas, če v temeljni organizaciji ni pogojev, da se ga po končani pripravniški dobi in opravljenem strokovnem izpitu razporedi na ustrezna dela oziroma naloge.

V oddelku o pravicah, obveznostih in odgovornosti delavcev je predvideno, da delovni čas določajo delavci s

samoupravnim splošnim aktom (poln delovni čas). Zavoljo varstva delavke-žene pa je predvideno, da lahko le-te sklenejo delovno razmerje tudi s krajšim časom od predpisanega polnega delovnega časa, in sicer pod pogoji in na način, ki jih predpisuje zakon.

ODGOVORNOST ZA DELOVNE OBVEZNOSTI

V tem oddelku je sprejeta zahteva iz javne razprave, da je treba na ustrezen način določiti višino denarne kazni in predvideti, kolikokrat v določenem časovnem obdobju je mogoče izreči takšno kazen delavcu, da s tem ukrepom ne bi preveč pogostoma nastopali.

ni z zakonom ter z njihovimi samoupravnimi splošnimi akti.

Da bi zagotovili čimbolj popolno seznanjanje delavcev z vsebino in pomenom vprašanj, o katerih odločajo z osebnim izjavljanjem, so v Predlogu zakona vključene določbe, s katerimi se uvaja institut predhodne obravnave. Delavcem je dano, da način predhodne obravnave določijo s svojim statutom, v Predlogu zakona pa je določeno, o katerih naj se opravi predhodno obravnavo, ter takšen predlog tako obrazložiti, da je mogoče oceniti njegovo opravičenost. O postavljanju vprašanj, o katerih naj bi izvedli predhodno obravnavo, odloča delavski svet, ki skliče zbor delavcev za predhodno obravnavo. Predvideno je, da mora delavski svet tudi na zahtevo sindikata organizirati predhodno obravnavo.

ODLOČANJE Z OSEBNIM IZJAVLJANJEM

Vsa vprašanja, o katerih je bilo že v Osnutku zakona navedeno, da o njih delavci odločajo z referendumom, so naštet tudi v Predlogu zakona, poleg tega pa je predvideno, da delavci odločajo z referendumom tudi o drugih vprašanjih, o katerih se odloča z osebnim izjavljanjem, če tako odloči večina.

Dalje je vključena nova odločba, po kateri delavci na zboru delavcev dajejo pobude, predloge in mnenja, usklajujejo stališča pri uveljavljanju pravice dela z

družbenimi sredstvi ter določajo smernice za delo delegacij in delegatov. Poleg tega je predvideno, da delavci na zboriščih delavcev sprejemajo tudi sklepe v primerih, ko je to določeno z zakonom in z njihovimi samoupravnimi splošnimi akti.

Drugače kot v Osnutku zakona je v Predlogu zakona predvideno, da je mogoče referendum ponoviti samo v primeru, če delavci ne sprejmejo predloga akta o spremembi organiziranosti organizacije združenega dela, in sicer v roku, ki je določen s statutom in ki ne more biti krajši kot tri mesece od dneva, ko je bil predlog zavrnjen. Če delavci v določenem roku ne sprejmejo temeljev plana temeljne organizacije, sprejme delavski svet o tem začasen sklep ter obvesti skupščino družbenopolitične skupnosti, ki ustrezno ukrepa.

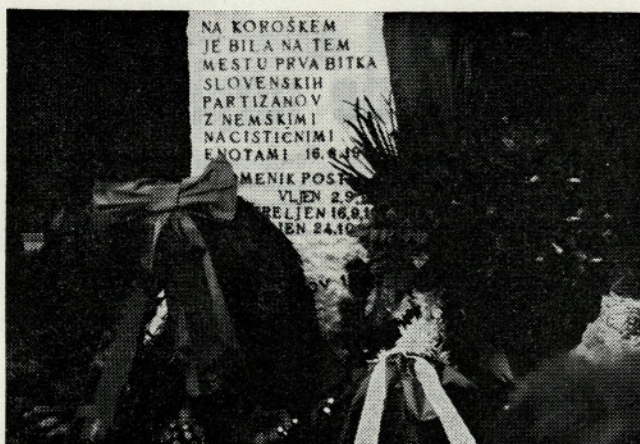
V oddelku o samoupravnih delavski kontroli je vključena določba, po kateri se tudi v delovni organizaciji, sestavljeni organizaciji, zadrugi, banki in v drugih organizacijah ter skupnostih oblikuje organ samoupravne delavske kontrole na delegatski podlagi, in sicer na način, ki ga v skladu z zakonom določa samoupravni sporazum o združevanju. Dalje je predvideno, da v postopku predlaganja kandidatov za člane organa samoupravne delavske kontrole sodeluje sindikat.

Iz Poročevalca

Osnutek sindikalne liste v javni razpravi

V javno razpravo prihaja osnutek sindikalne liste za prihodnje leto. Osnutek je na svoji zadnji seji sprejelo predsedstvo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Javna razprava naj bi ga ovrednotila in mu dodala še druge predloge. Trajala naj bi do začetka decembra, listo za prihodnje leto pa naj bi sprejeli najkasneje do sredine decembra. Tako bi lahko delovne organizacije njena določila vgradile v svoje interne akte in samoupravne sporazume panog ter družbene dogovore območij, hkrati s plani gospodarjenja za prihodnje leto.

Osnutek prinaša tri bistvene spremembe: v uvodnem delu so vgrajene osnove sistema delitve in nagrajevanja po delu in po minullem delu; regres za letni dopust ne bi delili vsem zaposlenim enako, temveč po socialnih merilih; dodatki za terensko delo pa naj bi v resnici postali nadomestilo za večje stroške, ki jih ima delavec, ki dela na terenu.

Ponovno odkritje spomenika na Robežu

Leta 1973 so na Koroškem neznani storilci zločinsko razstrelili partizanski spomenik na Robežu. Na istem mestu je bil postavljen nov spomenik koroškim borcem, ki je bil v nedeljo, 24. oktobra v prisotnosti več tisočglave množice ponovno odkriti.

Spomenik stoji na kraju, kjer so se leta 1942 koroški partizani prvič spopadli z nacističnimi enotami.

Odkritja spomenika so se udeležili prebivalci slovenskih koroških krajev, velika množica ljudi iz Gorenjske, Štajerske in Primorske in tudi iz sosednje Italije. Prisostvovali so tudi predstavniki družbeno-političnega življenja iz Avstrije, Jugoslavije in Italije.

Ob odkritju spomenika je govoril dr. Zwitter, predsednik zveze slovenskih organizacij na Koroškem. V svojem govoru je poudaril, da spomenik na Robežu spet stoji, kot nov simbol svobode in enakopravnosti narodov, dejal je, da je postavitve novega spomenika partizanskim koroškim borcem tudi ena izmed zmag na težki poti, ki jo bojujejo Koroški Slovenci v Avstriji in sicer za osnovne človeške pravice, kot so jezik, kultura in drugo. Poudaril je,

da je Avstrija močno popustila in na pritisk neofašizma revidirala avstrijsko državno pogodbo. Avstrija 26. oktobra praznuje državni praznik. Ta praznik naj bi bil za vse Avstrijce simbol enakopravnega sožitja in razumevanja. Za Koroške Slovence letošnji 26. oktober pomeni kršitev in neizpolnjevanje 7. člena avstrijske državne pogodbe, pomeni zapostavljanje narodnostnih manjšin. 26. oktober je namreč trdno povezan s 14. novembrom, določenim za preštevane narodnostnih manjšin. Pozval je vse Koroške Slovence, naj ne dopustijo, da bi jim odmerjali njihove pravice na podlagi odstotkov in števil, temveč naj se z bojkotom upro preštevavanju.

Ko se človek kot popotnik sprehaja po koroških vaseh in ko prisostvuje takim manifestacijam, kot je bila 24. oktobra na Robežu, dobi vtis, da so Koroški Slovenci popolnoma odločeni, izvajati svoje pravice. To dokazujejo parole, napisane na zidovih hiš, to dokazujejo govorji in aktivnostjo, v katero so vključeni vsi od delavcev, kmetov, mladine in inteligence ter s podporo matične Jugoslavije.

M. Krizmanič

Na odkritje spomenika na Robežu so prišli tudi nekdanji taboriščniki, oblečeni v progaste uniforme

Hranjenost in prehrana žensk v tekstilni industriji

Prehrana delavk v tekstilni industriji se je v preteklih desetih letih kakovostno in količinsko izboljšala, medtem ko se je režim prehrane poslabšal. Narastel je odstotek debelejših delavk in tistih z višjim krvnim pritiskom, zvišala se je poprečna koncentracija holesterola v krvi delavk, izboljšale so se krvne vrednosti. Preobremenjenost zaposlenih delavk z delom doma se ni zmanjšala, značilno se je zvišal odstotek delavk, ki navajajo splošno utrujenost pri delu.

To so glavne ugotovitve iz analize o stanju hranjenosti in prehrane žensk zaposlenih v tekstilni industriji, ki sta jo opravila služba za higieno prehrane Zdravstva SR Slovenije za zdravstveno varstvo v Ljubljani in dispanzer za medicino dela Zdravstvenega doma v Kranju, finasiral pa jo je pretežno Sklad Borisa Kidriča.

V analizi so prikazani podatki o stanju hranjenosti in prehrani delavk ter o njihovem zdravstvenem stanju. Cilj te raziskovalne analize je bil določiti stanje hranjenosti skupine delavk zaposlenih v tekstilni industriji in ugotoviti, v kakšnem obsegu so prisotni negativni prehranjevalni dejavniki, ki lahko vplivajo na njihovo zdravstveno stanje in delovno zmogljivost. Vzporedno so prikazane še razlike o načinu prehrane in stanju hranjenosti delavk, ki so bile ugotovljene pred desetimi leti.

Znano je, da ima hranjenost in način prehrane pomemben vpliv na zdravstveno stanje in delovno zmogljivost. Dnevni osnovni in dopolnilni obroki hrane morajo pokriti energetske potrebe organizma in vse potrebe po beljakovinah, vitaminih in mineralih. Fiziološke potrebe so količina hranil, ki jih organizem vsrka in izkoristi z ozirom na različna fiziološka stanja in različne potrebe. Fiziološke potrebe so torej večje kot minimalne potrebe in smatrajo, da so zadostne ne le za ohranitev življenja, temveč tudi za ohranitev zdravja in delazmožnosti pri vseh ljudeh. Fiziološke potrebe upoštevajo kalorijske potrebe ter potrebe za beljakovinami, vitamini in minerali.

Kalorične potrebe organizma so za kritje energije osnovne preosnove, preosnove dela in prostega časa. Odvisne so predvsem od teže dela in trajanja dela, čeprav nanje vplivajo še telesna masa, kondicija in mikroklimatski pogoji. Po opravljenih meritvah v svetu in pri nas je ugotovljeno, da znaša kalorična poraba delavk pri stojičem delu v tekstilni industriji približno od 800 do 1200 kalorij za osemurni delovni čas. Glavni kalorični viri so ogljikovi hidrati in maščobe. Kalorije dobljene iz ogljikovih hidratov so deset odstotkov učinkovitejše kot kalorije iz maščob. Pri zelo težkem fizičnem delu priporočajo, da naj znaša količina maščob 30 odstotkov celokupnih kalorij, a pri lažjem delu pa le 25 odstotkov. Kalorični vnos živil

je pri analizirani skupini tekstilnih delavk ob upoštevanju dopolnilnega obroka na delovnem mestu zadosten, a včasih je kalorična vrednost prehrane celo prevelika. Zanimivo je, da je lahko vzrok prevelike kalorične porabe (in tudi prekomerne telesne teže tekstilnih delavk) opuščanje obrokov pred delovnim časom, ki jih nadomestijo s kalorično prebogati obroki hrane po delu. Temu pojavu prispeva tudi ugotovitev, da prebivalci Slovenije zaužijejo poprečno 500 kalorij izven doma, a zaposleni v industriji celo do 700 kalorij dnevno.

Določanje stanja hranjenosti nam kaže, kako so zadovoljene energetske potrebe. Konstantna teža se praviloma obdrži, če je dovod kalorij enak kalorični potrošnji. Veliko število pregledanih tekstilnih delavk ima previsoko telesno težo. Ta analitični podatek je zelo pomemben, ker so raziskave pokazale, da prevelika relativna teža delavk ne vpliva pozitivno na delazmožnost.

Prevelika kalorična poraba in prevelika debelost pri tekstilnih delavkah gre predvsem na račun prevelike porabe ogljikovih hidratov in maščob. Ni le poraba maščob prevelika — 72 odstotkov anketiranih tekstilnih delavk še vedno uporablja za beljenje hrane pretežno svinjsko mast.

Ceprav so nekateri raziskovalci ugotovili, da zmerno zvišana količina beljakovin v hrani pospešuje delazmožnost, smatramo, da teža dela ne vpliva na zvišanje potreb po beljakovinah, če dobi organizem zadostno količino kalorij. Vendar predolgi časovni razmaki med posameznimi obroki (kot je pogosto primer pri delavkah, ki ne zajtrkujejo) lahko povzročijo negativno beljakovinsko bilanco, ker se mišične beljakovine trošijo za fizično delo. Raziskave so tudi pokazale, da privajanje na težko moščno delo in intenzivno potenje zahteva začasno višje količine beljakovin (tudi do 15 odstotkov), kar delavke vedno ne upoštevajo.

Pogostnost uživanja in količina užitega mleka je pri tekstilnih delavkah nezadovoljiva. Glavni vzrok temu je verjetno opuščanje zajtrka, saj 80 odstotkov delavk zjutraj, pred nastopom dela ne zajtrkuje. Uživanje mesa in mesnih izdelkov je ustrežnejše, saj 60 odstotkov tekstilnih delavk zaužije tedensko več kot pol kilograma mesa, oziroma 30 odstotkov več kot trideset kilograma. Manj kot pol kilograma mesa zaužijejo predvsem mlada dekleta, ki štedijo pri dragi hrani zaradi nabave trajnejših potrošniških dobrin. 50 odstotkov delavk zaužije manj kot 3 jajca dnevno, tako da uživanje jajc ne izboljšuje celotnega beljakovinske vnosa pri tekstilnih delavkah.

Z znižanimi energetskimi potrebami pri delu se znižujejo tudi potrebe po vitaminih B 2 in B 3 ter predvsem po vitaminu B 1. Pri lahkem in srednje težkem delu dobi organizem zadostne količine vitamina B 1 že z uživanjem

izdelkov iz črne moke. Težko fizično delo in delo združeno s stresi zvišuje potrebe po vitaminu C, a pri tem moramo upoštevati, da je vnos C vitamina zelo odvisen ne le od njegove količine v hrani, temveč tudi od njegovih izgub pri skladiščenju in pripravi hrane. Potrebe po vitaminu A pri fizičnem delu niso zvišane.

Mišična aktivnost ima le indirektni vpliv na potrebe po mineralih. Naravna prehrana običajno zadošča, da zadovolji tudi večje potrebe po kaliju in fosforju pri težjem fizičnem delu. Pri mišični aktivnosti so zvišane potrebe po železu, ki ga organizem izgublja pri močnejšem potenju. Pri ženskah je potrebno upoštevati tudi izgubo železa z menstruacijo.

Uživanje vitaminov in mineralov pri tekstilnih delavkah je zadovoljivo.

Analiza je pokazala, da 76 odstotkov tekstilnih delavk dnevno uživa svežo zelenjavo, a tedensko zaužije več kot 1 kilogram sveže zelenjave, kar 36 odstotkov delavk. Vsakdanje uživanje sveže zelenjave je večje pri delavkah, ki stanujejo v lastnih hišah z zelenjavnimi gredicami in na posestvu. Vsakdanje uživanje sveže zelenjave je pri delavkah večje kot pred desetimi leti, medtem ko je uživanje kuhane zelenjave manjše. Več kot 1 kg svežega sadja zaužije tedensko 58 odstotkov tekstilnih delavcev, oziroma dnevno uživa sadje 66 odstotkov delavk. Uživanje sadja ni optimalno, je pa še zadovoljivo. Ker imata krompir in fižol ugodno sestavo aminokislin, prispevata poleg kalorične vrednosti tudi k izboljšanju prehrane glede na aminokisliline. Vsak dan uživa krompir 52 odstotkov tekstilnih delavk, enkrat tedensko uživa fižol 59 odstotkov delavk.

Ceprav je razširjenost uživanja alkoholnih pijač v Sloveniji velik problem, anketa ni pokazala pri tekstilnih delavkah večje redne konzumacije alkohola. Po odgovorih v anketi (ki jih je seveda potrebno vrednotiti z rezervo) uživa dnevno alkohol 4 odstotke delavk, medtem ko 52 odstotkov delavk ne uživa alkohola niti enkrat tedensko.

Specialistični zdravstveni pregledi delavk kot sestavni del te analize so pokazale, da so glavni zdravstveni problemi tekstilnih delavk kronične degenerativne bolezni gibal, psihonevroze, poklicne okvare sluha in kronične bolezni sečil in spolovil. Močno prisoten, a premalo definiran zdravstveno-socialni problem tekstilnih delavk je kronična utrujenost. Vendar je klasični in glavni zdravstveno-socialni problem tekstilnih delavk še vedno nočno delo. Delavke, ki delajo v nočni izmeni so imele večje subjektivne težave zaradi kronične utrujenosti in krvnih preiskav.

Iz rezultatov te analize so dobro razvidne smeri preventivnih ukrepov za očuvarje in izboljšave zdravja ter delazmožnosti tekstilnih delavk. Potrebno je še nadalje kakovostno izboljšati prehrano

(Nadaljevanje na 7. strani)

TEKOČI RAČUN - brezgotovinsko poslovanje občanov

Že vrsto let uvaja Ljubljanska banka sodobnejši način finančnega poslovanja občanov — tekoče račune. Pred-

nost tekočega računa je predvsem ta, da pri poravnavanju izdatkov ne potrebujete gotovine, temveč izpolnite ček in vse je opravljeno.

Kar spomnimo se, kako smo se sprva težko privadili na to, da smo začeli dobivati osebne dohodke na hranilne knjižice; danes ne poznam nikogar, ki bi ga to še motilo. Verjetno pa se večkrat komu zgodi, da pozabi dvigniti denar iz hranilne knjižice in potem nastane zadrževanje. Banke in pošte se ob določeni uri zaprejo in denarja ne moremo več dvigniti.

Prednost tekočega računa pa je prav v tem, da plačujemo vse izdatke brez gotovine, t.j. s čekom. Tekoči račun dobiva tako vse več privržencev, zato vas želim o tem seznaniti in mogoče se boste tudi sami odločili, da postanete lastnik tekočega računa.

Kaj je tekoči račun?

Banka vodi več vrst računov, na katerih je naložen denar občanov: hranilne vloge, devizne račune, žiro račune in tekoče račune. Na

tekoči račun občani prejemajo osebne dohodke, pokojnine ter druge prejemke, potne stroške, dnevnice, itd.

Tekoči račun lahko odpre vsak občan pri najbližji poslovni enoti Ljubljanske banke. Po ureditvi vseh formalnosti in po prvem nakazilu, n.p.r. osebnega dohodka, dobi imetnik tekočega računa čekovno karto s čeki (običajno jih je 10). Čekovna karta predstavlja osnovni dokument imetnika tekočega računa, kjer je poleg njegovih osebnih podatkov še lastno-ročni podpis. Vsak imetnik lahko tudi pooblasti katerokoli drugo osebo za razpolaganje z denarjem na tekočem računu (n.p.r. moža ali ženo).

na tekočem računu obrestujejo. Naj omenimo še dodatno ugodnost: banka po predhodnem pooblastilu namesto imetnika tekočega računa opravlja lahko tudi stalna mesečna plačila (n.p.r. RTV naročnino, stanarino, časopise, itd.)

Ta oblika finančnega poslovanja je končno tudi enostavna, predvsem pa gre upoštevati že prej navedene prednosti.

R. S.

ZAHVALE

Ob smrti najine mame

ANGELE KOŠNJEK

se najtopleje zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za podarjeno cvetje, denarno pomoč, izražena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zalujoči hčerki
Jožica Hudovernik in
Angela Kodrič

Ob smrti dragega moža

DUSANA POPOVICA

se najlepše zahvaljujem sodelavkam v adjutirnici obrata I. za podarjeni venec, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Popović

Ob smrti moje mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam v adjutirnici obrata I. za podarjeno cvetje in izraze sožalja.

Ivanka Strelec

Ob izgubi dragega očeta

JOZETA AJDOVCA

se zahvaljujem vsem, ki so nama izrekli sožalje in podarili cvetje. Posebno se zahvaljujem mojstrov in podmojstrov ter vdevalnici I. izmene tkalnice I. za denarno pomoč. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Zalujoča Štefan in Angela

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem, mojstrov, podmojstrov in vodstvu tkalnice I., komercialnemu sektorju, vzdrževalnim obratom in materialnemu knjigovodstvu iskreno zahvaljujem za lepa poklonjena darila, ki me bodo spominjala na podjetje. Vsem skupaj želim mnogo zdravja in nadaljnjih uspehov pri delu.

Vid Jeler

Ob odhodu iz podjetja se prav lepo zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem gravure za prelepo darilo. Vsem skupaj želim še veliko zdravja in dosti delovnih uspehov.

Minka Mihelič

Sodelavkam in sodelavcem vzdrževalnih obratov II. se iskreno zahvaljujem za lepo darilo, ki so mi ga poklonili ob odhodu v pokoj. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov.

Jože Knific

Sodelavkam in sodelavcem ekspedita tkalnice I. ter sindikatu se iskreno zahvaljujem za lepa darila, ki so mi jih poklonili ob odhodu v pokoj. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov, osebne sreče, predvsem pa zdravja.

Vida Videgar

Vsem sodelavkam in sodelavcem finančnega sektorja se iskreno zahvaljujem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti moje drage mame Ane Kristanc.

Marinka Mohar

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem vzdrževalnega obrata I za poklonjena darila ob odhodu v pokoj. Pri nadaljnjem delu jim želim še mnogo uspehov in sreče.

Lucija Zabkar

Hranjenost in prehrana...

(Nadaljevanje s 6. strani)
tekstilnih delavk, predvsem je potrebno povečati uživanje mesa in mleka, a zmanjšati uživanje maščob ter popolnoma opustiti beljenje s svinjsko mastjo. Izboljšanje prehrane tekstilnih delavk je nujno potrebno dopolniti z izboljšanjem prehrabenege režima.

Če želimo, da tekstilne delavke zmanjšajo svojo telesno težo in izboljšajo delovno storilnost ob zmanjšanju utrujenosti, morajo uživati več manjših pravilno razpore-

jenih obrokov hrane dnevno, nikakor pa ne smejo opuščati zajtrka ter konzumirati le dva količinsko in kalorično preobilna obroka hrane dnevno.

Perhrabeni preventivni ukrepi za ohranjanje in izboljšanje zdravja ter delazmožnosti tekstilnih delavk niso naloga le za same delavke, temveč so tudi naloga njihovega širšega okolja: družine, organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in strokovnih služb za higieno prehrane.

dr. Mario Kocijančič

Akcija smučarska izkaznica v Kranju

Za ljubitelje smučarskega športa je Smučarska zveza Slovenije skupaj z osnovnimi organizacijami organizirala akcijo »Smučarska izkaznica«. Smučarji (tekmovalci in rekreativci) so s podpisom samoupravnega sporazuma s proizvajalci — prodajalci smučarske opreme (tudi smučji), z zavarovalnico Sava in z žižnicami pridobili kot članj SZS oziroma smučarskih klubov velike ugodnosti. Vsakdo, ki se bo vpisal v smučarski klub, bo prejel smučarsko izkaznico, ki bo imela 14 bonov za popuste.

Vsak član smučarske organizacije bo imel naslednje ugodnosti:

- 10 % popust pri nakupu smučarske opreme
- 10 % popust na žižnicah
- zavarovan za primer poškodbe pri smučanju.

Pri vpisu mora vsakdo:

- vplačati 150,00 din (odrasli) ali 60,00 din (mladina pod 15 let)
- izročiti fotografijo.

Izkaznica in boni so veljavni eno smučarsko sezono, in sicer vedno od 1. julija do 30. junija naslednjega leta. Izkaznica in boni niso prenosljivi na drugo osebo.

V Kranju vodi akcijo smučarski klub »Triglav«. Vsak ljubitelj smučanja, ki želi koristiti omenjene velike ugodnosti, se lahko v novembru letos včlani v SK Triglav.

Vsako sredo od 15.—17. ure v avli Skupščine občine Kranj.
V naši delovni organizaciji pa je vpisno mesto pri referentu za družbenopolitične organizacije tovarišici MILKI JAZBEC v obratu I, interni telefon 250.

Včlanite se pravočasno in smučajte ceneje!

Smučarski klub Triglav

Kako poteka plačilo s tekočim računom?

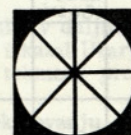
Imetnik tekočega računa izpolni ček s potrebnimi podatki. Ček se ne more glasiati na znesek, ki je manjši od 30 din ali večji od 1.000 dinarjev. Če je znesek večji, je potrebno izpolniti več čekov. Na čeku ne sme biti nobenih pomot ali popravkov; napačno izpolnjen ček je treba vrniti poslovni enoti banke, ki je ček izdala, tudi če imetnik n.p.r. ček izgubi, je treba takoj obvestiti banko, ker leta vodi točno evidenco o izdanih čekih imetnikom tekočih računov.

Imetnik tekočega računa izda lahko le toliko čekov, kolikor ima kritja na tekočem računu. Vodenje evidenc o prometu opravlja banka tako, da trikrat mesečno po pošti pošilja imetnikom

tekočega računa izpisek o spremembah in stanju sredstev, imetnik pa lahko vodi kontrolo na podlagi talona, t.j. dela čeka, ki mu ostane od vsakega izdanega čeka.

V čem je prednost tekočega računa?

Predvsem vam je prihranjena pot v banko ali na pošto po gotovino, saj greste s čeki lahko takoj nakupovati. Takega načina se lahko poslužite tudi na dopustu ali potovanju. Sredstva se tudi

TEKSTILEC — glasiloo delovnega kolektiva Tekstilindus Kranj — Ureja glavni in odgovorni urednik Katarina Smodej in odbor za informiranje, ki ga sestavljajo: Vera Kastelic — predsednik, Letinič ing. Alenka — podpredsednik in člani: Franc Mihelič, Saša Valentinčič, Slavka Rojina, Peter Jekovec in Pavla Blažič. Tisk: GP »Gorenjski tisk« v Kranju. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/72

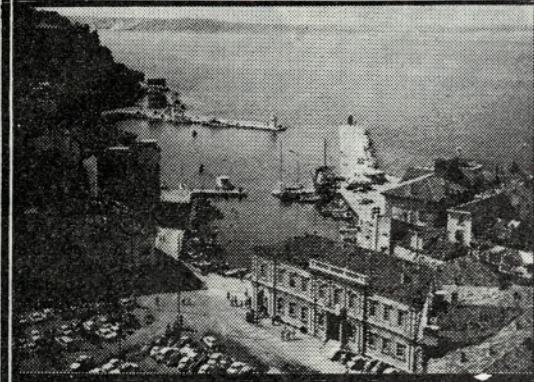
POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Nagradna križanka

Nagrade:

1. 50,00 dinarjev
2. 40,00 dinarjev
3. 30,00 dinarjev

Rešitve oddajte najkasneje do 20. decembra v uredniške skrinjice pri vratarju ali pa jih pošljite po pošti na uredništvo Tekstilca.

			Sest. N.S.	Vodja gravure	Kavčuk črne barve	Pluto-vina	Onas-nežuje okolje	Tonček	Veznik	Istev po domače	Prodaj. bencina	Atlant. pakt	Duško	Reka na Hrvat.	Reka v Sloven.	PIŠITE V TEKSTILCA				
			Tekst. tov. KRANTU																Nezaželeni rastlina	Enaka samoglasni.
			Pihalni instr.						Stara mama ERO						Nad ognjišč.					
			Finomehanika TEKST.								7uq. aero trans.					Velika veža trst				
Piši v Tekstila	Mesto na Japons.	Slov. skladat. RADO	Dan REPUBLIKE	Reka na Gorenj.	Simbol za svinco	Žumer lva	Mesto v Istri	Kisik	Rina Smodej Dolžin. mera			Astacij				Valjevo				
Osovina			Življenje lat. Velika riba					Meri pritisk												
Braniti se v. sili							Kratko krilo Grad. element													
Boq ljubezni					Arnež Bojan	Imamo na glavi LO														
Orodje za kositi					Zadatek Nastop prot. komu															
Dalmat. žensko ime				Pavel Strah		Škatla za pušice														
Polotok v sev. Jadranu Golo člov. telo narisano																				
Simbol za astacij			Grška črka Spačen-ka-čev			Simbol za astacij														
Kiruršk. strgal-ka																				
21 črka																				
Srečno!	Primor. planota Gorenj. reka																			
Kranj		Uradno ime Japonske	Tuzla Osvež. Pijaca																	
Da vidimo skozi																				
Gl. mest. Egipta																				
Polmer	Mesto v Pomor. Tov. Smuci																			
Atlet. Evrop. prvenst.																				
Logičnost Republikav ZSSR																				
Tekst. rastl.																				
Simbol za indij																				
Tinko																				
Poljska reka																				
Glas ob bolečini																				
29.11.1943 v Tajcu II. zasedanje																				
